

Ποιοτική γραφή, πολυδιάστατο ύφος

**«Απόψε θα πετάξω
την τέφρα σου»
του Κώστα Μαννούρη
από τον ΘΟΚ
Σκηνοθεσία:
Μαγδαλένα Ζήρα
Σκηνικά/Κοστούμια:
Γιώργος Χιώτης
Σχεδιασμός
φωτισμών: Σταύρος
Τάρταρης
Video Art:
Παναγιώτης Μηνά
Ερμηνεύει η Αννίτα
Σαντοριναίου**

Τα κοινά χαρακτηριστικά των προσπαθειών που κάνει ένας πρωτοεμφανιζόμενος συγγραφέας στον τομέα της θεατρικής γραφής είναι η αναγνωρισιμότητα των πηγών έμπνευσης και η πολυσυλλεκτικότητα των επιρροών. Και τα δύο χαρακτηριστικά είναι φυσικά γνωρίσματα της δημιουργικής νιότης, όμως συχνά συμβαίνει ένα πρωτόλειο κείμενο να μην μπορεί να ενσωματώσει τους (συνειδητούς και ασυνειδητούς) δανεισμούς, να μην μπορεί να εντάξει σε ενιαίο αισθητικό πλέγμα τις ποικίλες επιδράσεις και το κυριότερο, να μην μπορεί ν' αρθρώσει καθαρά την ίδια τη φωνή του ανάμεσα σε ξένες φωνές που το στοιχειώνουν.

Γι' αυτό αισθάνθηκα πρώτα έκπληξη, μετά χαρά του καλωσορίσματος και στο τέλος πραγματική ικανοποίηση από την ικανότητα του Κώστα Μαννούρη, του πρωτοεμφανιζόμενου στην κυπριακή σκηνή και νέου στην ηλικία συγγραφέα, να γράφει όχι ως δανειζόμενος, αλλά ως απόγονος και κληρονόμος καλών συγγραφέων, Ελλήνων και μη. Η ποιότητα της γραφής του δίνει δικαιώματα να μπαίνει σε γόνιμο διάλογο με τη λογοτεχνία, αλλά και με τη γενικότερη πολιτισμική παράδοση, ελληνική και μη. Του δίνει το δικαίωμα να φιλοξενήσει στο κείμενό του «Απόψε θα πετάξω την τέφρα σου», ίσως στο πιο όμορφο του κομμάτι («Θέλω να μακαρίσω όλες τις πεταλούδες. Και τις ψυχές που τις κατοικούν. Και τα σώματα που ήταν πριν γίνουν ψυχές...»), την πεταλούδα από τη «Φεύγουσα κόρη» του Παπαδιαμάντη, μια πεταλούδα-ψυχή της μικρής Αγγελικούλας που επισκέφτηκε την πενθούσα της μητέρα.

Η ποιότητα της γραφής του δίνει το δικαίωμα να βάλει την ηρωίδα του Φιλομήλα να ακουμπά το κεφάλι της πάνω στην τεφροδόχο του άνδρα της σαν μια μορφή από ελληνιστική επιτύμβια στήλη. Η ποιότητα της γραφής του δίνει το δικαίωμα να

τελειώσει το έργο του με την αρχέτυπη τελετουργία της «ενσωμάτωσης» του νεκρού στο σώμα του ζωντανού.

Αυτή την αναπάντεχη, θα έλεγα, ποιότητα οφείλουμε να αναλύσουμε. Το πρώτο της στοιχείο είναι αναμφίβολο ο γλωσσικός πλούτος. Σε θεατρικές συνθήκες αυτό σημαίνει ότι η ευγενής διαχρονικότητα της γλώσσας συνδυάζεται με καθ' όλα σύγχρονη πνευματώδη ζωντάνια. Είναι η γλώσσα που έδωσε στην Αννίτα Σαντοριναίου τη δυνατότητα να ζωντανέψει την ηρωίδα της. Η γλώσσα έδωσε στην ηθοποιό και στη Μαγδαλένα Ζήρα, τη σκηνοθέτιδα της παράστασης, εύπλαστο και λείο υλικό για να δημιουργούν απρόσκοπτα, για να κινούνται άνετα μεταξύ τραγικού και αστείου, μεταξύ της λεπτομερούς ψυχογραφίας και της αδρομερούς περιγυναικών γενίκευσης.

Γιατί ως δεύτερο ποιοτικό στοιχείο πρέπει να εκληφθεί το πολυδιάστατο ύφος του έργου, που συνδυάζει πικρό σαρκασμό, ανελέητο αυτοσαρκασμό, απόλυτη τραγικότητα, ανάλαφρο λυρισμό, και όλα αυτά χωρίς διαχωριστικές γραμμές και απότο-

μες αλλαγές. Είναι ευτυχής η συνάντηση της Αννίτας Σαντοριναίου με το κείμενο του Κώστα Μαννούρη, μιας ηθοποιού που όχι απλώς νιώθει άνετα στην κάθε μία από τις υφολογικές διαστάσεις του κειμένου, αλλά και μπορεί να κρατήσει τις μεταβάσεις ανεπαίσθητες. Γνωρίζει πώς να πλάσει την αρμονική αλλά φυσιολογικά πολύπλευρη προσωπικότητα της Φιλομήλας.

Είναι σαφές ότι τα πιο πάνω γνωρίσματα το κείμενο του Κώστα Μαννούρη τα είχε «εκ γενετής». Δεν ξέρουμε σε ποιο επίπεδο επέφερε στο έργο αλλαγές η συμβουλευτική δράση της Αλεξίας Παπαλαζάρου στα πλαίσια του προγράμματος PLAY, όμως και η δομή του έργου δεν φαίνεται δουλειά αρχαρίου θεατρικού συγγρα-

φέα. Η κυκλική ανάπτυξη του θέματος δίνει στη σκηνοθέτιδα Μαγδαλένα Ζήρα τη δυνατότητα να προσδώσει σ' ένα μονολογικό κείμενο την πλήρη σκηνικής δράσης μορφή. Σμίγοντας την εκδίκηση με το πένθος, έχοντας στην τεφροδόχο τις στάχτες της ίδιας της ζωής της, η Φιλομήλα ψάχνει χώρο για να σκορπίσει την τέφρα, επιλέγοντας μεταξύ των συμβολικών χώρων που φιλοξένησαν τις κορυφώσεις της προδοσίας, του έρωτα, του γάμου και της μητρότητας.

Η αφήγηση του κάθε κεφαλαίου της ζωής της Φιλομήλας έχει αξιοποιηθεί επαρκέστατα ως σκηνική εικόνα, χάρη και στα ωραία σκηνικά του Γιώργου Χιώτη, και ως υποκριτικό επεισόδιο, χάρη στην τόσο γόνιμη συνεργασία σκηνοθέτιδας και ηθοποιού. Ο κύκλος της αφήγησης κλείνει με την τελετουργική σκηνή, όπου η Φιλομήλα συνειδητοποιώντας ότι το να αποχωριστεί την τέφρα του νεκρού σημαίνει να αποχωριστεί την ίδια τη συναισθηματική της μνήμη, τα όσα βίωσε, επιλέγει να την ενσωματώσει στην ύπαρξή της.

Ωραίο κείμενο. Ωραία παράσταση.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@phileleftheros.com

